

CD-721 DIGITAL

Nils-Eric Fougstedt

The Complete Songs for Mixed Choir a cappella

The Jubilate Choir / Astrid Riska

FOUGSTEDT, Nils-Eric (1910-1961)

[1] **Björkarnas valv** (Text: Kerstin Söderholm) *(Fazer)* **2'04**

Three Songs to texts by Nils Ferlin *(M/s)* **6'40**

[2] Tiga blott 1'58

[3] I folkviseton 2'10

[4] I vimmel och vammel 2'20

Six Songs to texts by Arvid Mörne **11'19**

[5] En visa *(Fazer)* 1'17

[6] Ensam under fästet *(NMS)* 1'34

[7] Hembygds skönhet *(Fazer)* 2'03

[8] Stjärnan *(NMS)* 2'14

[9] I min gungande båt *(Fazer)* 1'53

[10] Sång på havet *(Fazer)* 1'38

Two Songs to texts by Karin Mandelstam **7'42**

[11] Höstsång *(M/s)* 1'59

Sommarsvit *(Fazer)* 5'33

[12] *Andantino* 1'17; [13] *Adagio* 2'57; [14] *Scherzo* 1'17

Three Songs to texts by Bertel Gripenberg *(Fazer)* **7'48**

[15] Ett ensamt skidspår 3'15

[16] Mot norr 2'21

[17] Syreners doft 1'45

[18] **Hjärtats sommar** (Text: Hjalmar Krokfors) *(Fazer)* **2'46**

19	Smultronbacken (Text: Karin Hofman) <i>(Canto)</i>	1'25
20	Sommarvisa (Text: Jacob Tegengren) <i>(Fazer)</i>	1'57
21	Skyn, blomman och en lärka (Text: Hjalmar Gullberg) <i>(Fazer)</i>	2'49
	Three Songs to texts by Jarl Hemmer	6'09
22	Under häggarna <i>(Fazer)</i>	1'45
23	Vårluft <i>(Fazer)</i>	1'34
24	Mitt hjärta behöver ett litet barn <i>(NMS)</i>	2'37
25	Sanctus <i>(Fazer)</i>	3'30
26	Mot löftets strand (Text: Lina Sandell-Berg) <i>(Fazer)</i>	2'52
27	I jorden går dolda ådror (Text: Ole Torvalds) <i>(Fazer)</i>	2'05
28	Djåknevisa (arr. Nils Ferlin) <i>(Fazer)</i>	1'41
	Soloists: Matts Kulvik , guitar; Magnus Gräsbeck , tenor	
	Two Traditional Songs <i>(Fazer)</i>	3'41
29	Den bergtagna	2'12
30	Jag vet utan en jungfru	1'18
31	Följ oss sång (Text: Joel Rundt) <i>(Fazer)</i>	2'03
32	Silmien laulu (Text: Yrjö Kaijärvi) <i>(Fazer)</i>	2'40

The Jubilate Choir • Astrid Riska, conductor

INSTRUMENTARIUM

[28] Guitar: Kauko & Keijo Liikanen, Helsinki 1995

Nils-Eric Fougstedt (1910-1961) was an unusually versatile and energetic musician. After studies at the Helsinki Conservatory (now the Sibelius Academy) he embarked on a career as a conductor and composer. In 1934 he attended a conducting course in Salzburg at which Herbert von Karajan was one of the teachers; subsequently Fougstedt studied composition with Felice Boghen in Florence. In 1938 he was a composition pupil of Max Trapp in Berlin.

From 1936 until 1960 Fougstedt was responsible for the Swedish-language lessons in music theory and choral conducting at the Sibelius Academy. He directed choirs in Helsinki, the best-known of which was Akademiska Sångföreningen (he succeeded Bengt Carlson in 1946 and was in his turn succeeded by Erik Bergman in 1950).

From 1938 onwards, Fougstedt devoted a major part of his working life to Finnish Radio. At first he was responsible for the Swedish-language music programmes. In 1940 he founded the Finnish Radio's 'Soloists' Choir' (which later became the Finnish Radio Choir). With effect from 1944, Fougstedt also served as one of the Finnish Radio Symphony Orchestra's conductors; in the 1950s he also appeared as a guest conductor internationally.

It is miraculous that Fougstedt managed to compose as well as discharging all these time-consuming duties. His stylistic development can be followed in a number of his major works: his *First Symphony* (1939) shows the influence of Sibelius, whilst his *Second Symphony* (1949) can be described as freely tonal with occasional sequences of fourths. In the orchestral piece *Angoscia* (1954) Fougstedt starts with a twelve-note row, though the music is clearly anchored in tonality. In *Aurea dicta* for choir and orchestra (1959) he also starts from a twelve-note row, though here too the major triad is predominant. Fougstedt experimented with new compositional techniques, but his fundamental belief in major-minor tonality remained unshaken.

Fougstedt's songs for mixed choir seem to show that, in this genre, he retreated to a sort of 'jardin secret', to a lyrical atmosphere full of beauty and radiant sonorities (he was famous for preferring a clear and light choral tone). He mostly set texts by Swedish-speaking Finnish poets, but he also felt a spiritual affinity with Nils Ferlin who was based in Sweden. In general Fougstedt paid great attention to the choice of texts; his compositions convey the poems' expression with the help of carefully considered declamation.

Björkarnas valv (The Birches' Vault; Kerstin Söderholm) is a representative example of Fougstedt's choral style: the peaceful parallel motion in the three upper parts above a steady bass line was a favourite technique of his, as was the sparing use of chromaticism.

For *Körboken* (The Choir Book; Finland's Swedish Singing and Music Society [FSSMF] 1958) Fougstedt provided, at the publisher's request, four songs, three of them with texts by Nils Ferlin. ***Tiga blott*** (Just Be Silent) and ***I folkviseton*** (In Ballad Form) were immediately welcomed 'everywhere'. The former song has an attractively introverted, contemplative mood whilst the latter uses a 'Scandinavian-folk-music style' in the best sense of the term, complete with modally coloured cadences. ***I vimmel och vammel*** (Among Crowds and Bustle; Ferlin) is — by virtue of its chromaticism — more difficult to sing, and thus appealed most to the chamber choirs that were becoming part of the Finnish-Swedish choral scene in the late 1950s.

Arvid Mörne (1876-1946) was one of the most outstanding Swedish-language poets in Finland. He has often been called 'the poet of the coastal landscapes', but his poetry is more universal than such a description would imply. For the FSSMF composition content in 1947 Fougstedt set four of his poems: ***En visa*** (A Song), ***Ensam under fästet*** (Alone Beneath the Sky), ***Hembygdens skönhet*** (Neighbourhood Beauty) and ***Stjärnan*** (The Star). The songs ***I min gungande båt*** (In My Rocking Boat) and ***Sång på havet*** (Song on the Sea) also have texts by Mörne. *Sång på havet* was written for open-air performance by a very large choir; it is probably for this reason that it is very different from Fougstedt's usual style — its mood is strident and heroic.

Höstsång (Autumn Song) and ***Sommarsvit*** (Summer Suite) are setting of texts by Karin Mandelstam, one of Fougstedt's colleagues at Finnish Radio. *Höstsång* was written in 1958 for the above-mentioned *Körboken*; here the composer achieves subtle effects with a highly individual false relation technique combined with sequences of fourths. In the summer of 1941 — when, after the calm which seemed to follow the Winter War, Finland was once more at war — Fougstedt urged Karin Mandelstam to write a text that he could set to music in his spare time (he was then serving as an army officer). Mandelstam kept to moods far removed from the

constraints of war, and in a letter dated 9th September 1941 the composer revealed that *Sommarsvit* was finished.

Ett ensamt skidspår (A Lonely Ski Trail; Gripenberg) was composed in 1954 and dedicated to Stockholm's Akademiska kören (Academic Choir) and its conductor, the singer and concert-hall director Johannes Norrby. On a visit to Finland this choir had aroused Fougstedt's special interest because of its clear, well-balanced tone; this sound ideal inspired him to produce one of his most remarkable songs.

Mot norr (To the North) and **Syreners doft** (Scent of the Lilacs) were written in the 1930s and are settings of the nature poetry of the young Bertel Gripenberg (1878-1947). **Hjärtats sommar** (The Summer Heart) won a FSSMF prize in 1947 and is probably the song with which many choirs made the acquaintance of Fougstedt's musical style. **Smultronbacken** (Where the Wild Strawberries Grow; Karin Hofman) is an occasional piece dating from 1944; the song was written during a course for choral conductors to be performed at the closing concert. **Sommarvisa** (Summer Song; Tegengren) was composed in 1935 and, like *I min gungande båt*, was dedicated to the Arbetets Vänner Choir.

Skyn, blomman och en lärka (The Cloud, the Flower and a Lark; Gullberg), which took first prize at the FSSMF competition in 1947, is regarded as one of the highlights of Fougstedt's choral output. The melodic development and choice of harmony are in absolute accordance with the values expressed by the text. Jarl Hemmer (1893-1944) was a lyric poet who worked with extremely delicate nuances, a 'longing for the spiritual'. Fougstedt set three of his poems: **Under häggarna** (Beneath the Bird-Cherries; 1956), **Vårluft** (Spring; 1952) and **Mitt hjärta behöver ett litet barn** (1947). The first two of these songs immediately gained wide currency.

Sanctus (1934) occupies a unique position in Fougstedt's output: this song is his only contribution to the sacred repertoire. It was first performed in 1937 under the composer's own direction. **Mot löftets strand** (To the Promised Strand), to a text by 'L.S.', was written in 1933 while Fougstedt was still a student at the Conservatory. **I jorden gå dolda ådror** (In the Earth Run Hidden Veins), to a text by the journalist and poet Ove Torvalds, was written in 1952. Fougstedt wrote **Djäknevisa** (Ballad of the Thralls — an old spring song in so-called 'macaronic verse',

arranged by Nils Ferlin) in response to a commission in 1959. The obbligato guitar part emphasizes the archaic character of the choral setting.

Den bergtagna (Possessed; folk-song from Replot, Ostrobothnia) and ***Jag vet utav en jungfru*** (I Know About a Maiden; folk-song from Pernaja [Pernå], Uusimaa [Nyland]) are both contributions to a genre that is highly valued in Finland: choral arrangements of songs originating in the farming community.

Följ oss sång (Follow Us Song), both the text (Joel Rundt) and the composition, was written in 1946 on the occasion of the 25th anniversary of the Swedish Oratorio Society in Helsinki. ***Silmien laulu*** (Song of the Eyes; Kajärvi), the last song on this CD and the only one of Fougstedt's pieces for mixed choir to have a text in Finnish, was written in 1950 but was neither published nor performed during the composer's lifetime. Might he have realised that the leaps of a fourth – a device he had cultivated in his *Second Symphony* – were too far removed from that which was acceptable in choral circles in 1950?

© ***Fabian Dahlström*** 1996

Jubilate was founded as a children's choir by its conductor Astrid Riska in 1967. The choir developed rapidly and is now a chamber choir comprising some 35 members. Nowadays its repertoire includes music ranging from Gregorian chant to the avant-garde. Astrid Riska and Jubilate have always striven to perform Finnish music to both domestic and international audiences. Many of Fougstedt's pieces for mixed choir have long been a part of the choir's repertoire, and today they are among the choir's best-loved songs.

The choir has collaborated with numerous orchestras including the Jerusalem Symphony Orchestra, the Warsaw Radio Symphony Orchestra, the Finnish Radio Symphony Orchestra, the Helsinki Philharmonic Orchestra, the Tapiola Sinfonietta and Avanti!. Among the conductors with whom the choir has been privileged to work are Gary Bertini, John Alldis, Gennady Rozhdestvensky, Esa-Pekka Salonen and Jukka-Pekka Saraste. Over the years Jubilate has won numerous national and international competitions. The choir has enjoyed frequent concert tours, e.g. to the Nordic countries, the United States, Japan, France, Germany, Spain, Italy, Greece, Hungary and Israel.

Astrid Riska originally trained as a primary school teacher. She then continued her studies at the Sibelius Academy, qualified as a cantor, organist and music teacher, and finally received a diploma in organ playing in 1963. She continued to study organ playing in Paris, and took a special interest in children's choirs and voice training, making careful observations in the Nordic countries. Voice training is therefore one of the central elements in her work with Jubilate. Astrid Riska trained further as a choral conductor and took part in many courses, first as a pupil and then, increasingly, as a teacher. For 25 years she sang in the Finnish Radio Chamber Choir, and for a time she was also its conductor. In the autumn of 1989 Astrid Riska was awarded the Fazer Music Prize for long service to the realm of musical education. In 1995 she received the main prize of the Swedish Cultural Foundation. Astrid Riska was a pupil of Fougstedt at the Sibelius Academy and had the privilege of singing under his baton. She has described Fougstedt as a man who moved with astonishing rapidity, both in his tuition and in his music.

Nils-Eric Fougstedt (1910-61) war ein ungewöhnlich vielseitiger und aktiver Musiker. Nach Studien am Helsinki Konservatorium (nunmehr Sibelius-Akademie), zielte er eine Karriere als Dirigent und Komponist an. 1934 besuchte er einen Kapellmeisterkurs in Salzburg, wo u.a. Herbert von Karajan unterrichtete, daraufhin studierte er Komposition bei Felice Boghen in Florenz. 1938 war er Kompositionsschüler bei Max Trapp in Berlin.

1936-1960 bestritt Fougstedt den schwedischsprachigen Unterricht in Musiktheorie und Chordirigieren an der Sibelius-Akademie. Er leitete Chöre in Helsinki, am bekanntesten der Akademische Gesangsverein, den er 1946 von Bengt Carlson übernahm; 1950 folgte ihm Erik Bergman nach.

Einen sehr bedeutenden Teil seines Lebenswerkes leistete Fougstedt ab 1938 beim Finnischen Rundfunk. Zuerst war er für die schwedischen Musikprogramme verantwortlich. 1940 gründete er den „Solistenchor“ des Rundfunks (später Rundfunkchor). Ab 1944 wirkte Fougstedt außerdem als einer der Dirigenten des Rundfunkorchesters. 1951 wurde er zum Oberkapellmeister ernannt. Jetzt wurde das Orchester zum „Symphonieorchester des Rundfunks“ erweitert. In den 1950er Jahren trat Fougstedt auch als Gastdirigent im Ausland auf.

Es ist ein Wunder, daß Fougstedt neben diesen zeitraubenden Aufträgen auch Zeit zum Komponieren hatte. Seine Stilentwicklung kann in einigen größeren Werken verfolgt werden. Die *erste Symphonie* (1939) ist von Sibelius beeinflusst, während die *zweite Symphonie* (1949) als frei tonal mit Einschlag von Quartenharmonik bezeichnet werden kann. Im Orchesterwerk *Angoscia* (1954) geht Fougstedt von einer Zwölftonserie aus, allerdings mit einem deutlich tonalen Zentrum. In *Aurea dicta* für Chor und Orchester (1959) geht er ebenfalls von einer Zwölftonserie aus, stellt aber trotzdem den Durdreiklang in den Vordergrund. Fougstedt näherte sich neueren Kompositionstechniken, behielt aber seinen bergfesten Glauben an die Durmolltonalität.

Fougstedts Lieder für gemischten Chor scheinen zu zeigen, daß er in ihnen in eine Art „jardin secret“ floh, in eine lyrische Stimmung voller Schönheit und heller Klänge (daß er eine helle, leichte Chortonbildung vorzog, war allen in seiner Umgebung wohlbekannt). Dabei vertonte er hauptsächlich Texte finnlandschwedischer Lyriker, außerdem spürte er eine geistige Verwandtschaft mit dem in Schweden tätigen Nils Ferlin. Fougstedt maß überhaupt der Textwahl große Bedeutung bei. Die Kompositionen vermitteln den Ausdruck der Gedichte mit Hilfe einer genau überlegten Deklamation.

Björkarnas valv (Das Gewölbe der Birken, Kerstin Söderholm) ist ein guter Exponent für Fougstedts Chorstil: die ruhige Parallelbewegung dreier Oberstimmen über einem liegenden Baß gehört zu seinem Standardarsenal, wie auch die sparsam verwendete Chromatik.

Für das *Chorbuch* (Finnlandschwedischer Gesangs- und Musikverband, FSSMF 1958) schrieb Fougstedt auf Verlangen der Herausgeber vier Lieder, drei von ihnen zu Texten von Nils Ferlin. ***Tiga blott*** (Nur Schweigen) und ***I folkviseton*** (Im Volksliederton) wurden unmittelbar „überall“ akzeptiert. Jenes Lied gefällt mit seinem nach innen gekehrten, kontemplativen Tonfall, während dieses im positivsten Sinne einer skandinavisch volksmusikhafte Tonsprache folgt, inklusive der modal gefärbten Kadenzen. ***I vimmel och vammel*** (Im Gewimmel) (Ferlin) ist — durch seine Chromatik — nicht so leicht zu singen, und attrahierte daher vor allem die Kammerchöre, die am Ende der 1950er Jahre die finnlandschwedische Chorarena betraten.

Arvid Mörne (1876-1946) war einer der bedeutendsten schwedischsprachigen Dichter in Finnland. Oft wird er der „Dichter der Küstenlandschaft“ genannt, aber seine Dichtung ist universeller als diese Bezeichnung vermuten läßt. Für den Kompositionswettbewerb des FSSMF 1947 vertonte Fougstedt vier seiner Gedichte: **En visa** (Ein Lied), **Ensam under fästet** (Einsam unter dem Gewölbe), **Hembygdens skönhet** (Die Schönheit der Heimat) und **Stjärnan** (Der Stern). **I min gungande båt** (In meinem schaukelnden Boot) und **Sång på havet** (Lied auf dem Meer) haben ebenso Text von Mörne. Das *Lied auf dem Meer* ist für Massenchor im Freien geschrieben. Wahrscheinlich weicht es gerade deswegen von Fougstedts Linie ab: die Stimmung ist schroff, heroisch.

Höstsång und **Sommarsvit** (Herbstlied und Sommersuite) wurden zu Texten von Karin Mandelstam geschrieben, einer von Fougstedts Arbeitskolleginnen am finnischen Rundfunk. Das *Herbstlied* wurde 1958 für das bereits erwähnte *Chorbuch* geschrieben: hier erreicht der Komponist subtile Effekte mit einer höchst persönlichen Querstandtechnik in Kombination mit einer Quartenharmonik. Im Sommer 1941 – als Finnland sich nach der scheinbaren Ruhe nach dem Winterkrieg abermals im Kriegszustand befand – forderte Fougstedt Karin Mandelstam auf, einen geeigneten Text zu schreiben, den er in der Freizeit vertonen könnte; er diente gerade als Offizier in der Armee. Mandelstam hielt sich an Stimmungen, die der aufgezwungen kriegerischen Umgebung wahrhaftig fern standen, und am 9. September teilte der Komponist brieflich mit, daß die *Sommersuite* fertig war.

Ett ensamt skidspår (Eine einsame Skispur, Gripenberg) wurde 1954 komponiert und dem Stockholmer Akademischen Chor und dessen Leiter Johannes Norrby, Sänger und Konzerthauschef, gewidmet. Bei einem Besuch in Helsinki hatte der Chor durch seinen klaren und ausgewogenen Ton Fougstedts großes Interesse erweckt: dieses Klangideal inspirierte ihn jetzt zu einem seiner einzigartigsten Lieder.

Mot norr (Gegen den Norden) und **Syreners doft** (Duft der Fliederblüten) wurden in den 1930er Jahren zu naturverwandten Jugengedichten von Bertel Gripenberg (1878-1947) geschrieben. **Hjärtats sommar** (Der Sommer des Herzens, Krokfors) erhielt 1947 vom FSSMF einen Preis und ist wohl das Lied, durch welches die Chöre Fougstedts musikalischen Stil am besten kennenlernten. **Smultronbacken** (Der Hang der Walderdbeeren, Karin Hofman) ist eine Gelegenheits-

musik aus dem Jahre 1944, die während eines Kurses für Chordirigenten für das Schlußkonzert geschrieben wurde. **Sommarvisa** (Sommerlied, Tegengren, 1935) wurde, wie *In meinem schaukelnden Boot*, dem Chor der Freunde der Arbeit gewidmet.

Skyn, blomman och en lärka (Der Himmel, die Blume und eine Lerche, Gullberg) wurde mit dem ersten Preis beim Wettbewerb des FSSMF 1947 belohnt, und zählt zu den Höhepunkten in Fougstedts Chorschaffen. Der melodische Verlauf und die Wahl der Harmonien entsprechen perfekt den Nuancen des Textes. Jarl Hemmer (1893-1944) war ein Lyriker, der mit äußerst feinfühligem Stimmungen arbeitete, einer „Sehnsucht nach dem Übersinnlichen“. Drei seiner Gedichte wurden von Fougstedt vertont: **Under häggarna** (Unter den Traubenkirschen, 1956), **Vårluft** (Frühlingsluft, 1952) und **Mitt hjärta behöver ett litet barn** (Mein Herz braucht ein kleines Kind, 1947). Die beiden erstgenannten Lieder wurden gleich nach ihrer Entstehung weit verbreitet.

Sanctus (1934) ist ein Einzelfall in Fougstedts Schaffen: das Lied ist sein einziger Beitrag zum sakralen Repertoire. Es wurde 1937 unter der Leitung des Komponisten uraufgeführt. **Mot löftets strand** (Zum Strande des Versprechens) zu einem Text von „L.S.“ entstand 1933 während Fougstedt noch am Konservatorium studierte. **I jorden gå dolda ådror** (In der Erde sind verborgene Adern) zu einem Text des Journalisten und Dichters Ole Torvalds wurde 1952 komponiert. **Djäknevisa** (Lied des Studiosus, ein altes Frühlingslied im sog. makaronischen Vers, von Ferlin bearbeitet) entstand als Auftragswerk (1959). Die obligate Gitarrenstimme unterstreicht den archaischen Charakter des Chorsatzes.

Den bergtagna (Die vom Berge eroberte, Volkslied aus Replot, Österbotten) und **Jag vet utav en jungfru** (Ich weiß von einer Jungfer, Volkslied aus Pernaja, Uusimaa) sind Beispiele einer in Finnland beliebten Gattung: Chorsätze von Liedern, die in der Bauerngesellschaft niedergeschrieben wurden.

Följ oss sång (Folge uns, Lied, Joel Rundt), sowohl der Text als auch die Musik entstanden anlässlich des 25-Jahre Jubiläums des Schwedischen Oratorienvereins in Helsinki 1946. **Silmien laulu** (Lied der Augen, Kaijärvi), das letzte Lied der CD und das einzige Lied für gemischten Chor, das Fougstedt jemals zu einem finnischen Text schrieb, entstand 1950, wurde aber nicht veröffentlicht, zu seinen Lebzeiten auch nicht aufgeführt. Wußte er, daß die Quartensprünge – wie er sie in der

zweiten Symphonie geschrieben hatte — allzu sehr von dem abweichen, was 1950 in Chorkreisen möglich war?

© **Fabian Dahlström 1996**

Jubilate wurde 1967 als Kinderchor von seinem Dirigenten Astrid Riska gegründet. Der Chor entwickelte sich schnell und ist heute ein Kammerchor mit etwa 35 Mitgliedern. Das Repertoire erstreckt sich heute von der Gregorianik bis zur Avantgarde. Astrid Riska und Jubilate strebten stets danach, sowohl dem einheimischen als auch dem internationalen Publikum finnländische Musik anzubieten. Mehrere von Fougstedts Werken für gemischten Chor stehen seit langem auf dem Repertoire des Chores und gehören zu seinen geliebtesten Liedern.

Der Chor arbeitete mit mehreren Orchestern, z.B. Jerusalems Sinfonieorchester, dem Großen Sinfonieorchester des Warschauer Rundfunks, dem Sinfonieorchester des Finnischen Rundfunks, dem Helsinki Philharmonischen Orchester, der Sinfonietta Tapiola und Avanti! Gary Bertini, John Alldis, Gennadij Roschdestwenskij, Esa-Pekka Salonen und Jukka-Pekka Saraste gehören zu den Dirigenten, mit denen der Chor arbeiten durfte. Jubilate siegte im Laufe der Jahre bei mehreren nationalen und internationalen Wettbewerben. Der Chor konnte weite Reisen unternehmen, unter anderem in die skandinavischen Länder, die USA, Japan, Frankreich, Deutschland, Spanien, Italien, Griechenland, Ungarn und Israel.

Astrid Riska bildete sich zunächst als Volksschullehrerin aus. Sie studierte dann an der Sibelius-Akademie, absolvierte die Kantor-, Organisten- und Schulmusikprüfungen und erhielt schließlich 1963 das Orgelspieldiplom. Sie studierte weiterhin Orgelspiel in Paris und spezialisierte sich auf Kinderchor und Stimmbildung durch Auskultationen in den skandinavischen Ländern. Folglich ist auch die Stimmbildung eines der zentralsten Elemente in ihrer Arbeit mit Jubilate. Sie bildete sich im Chordirigieren fort und nahm an vielen Kursen teil, zunächst als Schülerin, dann immer häufiger als Lehrerin. 25 Jahre lang sang Astrid Riska im Kammerchor des Rundfunks und wirkte auch einige Zeit als sein Dirigent. Im Herbst 1989 erhielt sie den Fazers Großen Musikpreis für ihre langjährige musikerzieherische Tätigkeit. 1995 erhielt sie den Hauptpreis des Schwedischen Kulturfonds. Astrid Riska war Schülerin Fougstedts an der Sibelius-Akademie und durfte unter seiner Lei-

tung singen. Sie beschrieb Fougstedt als einen Mann, der sich in seinem Unterricht und seiner Musik mit schwindelerregender Geschwindigkeit bewegte.

Nils-Eric Fougstedt (1910-1961) fut un musicien actif dans un nombre exceptionnel de domaines. Après ses études au conservatoire d'Helsinki (aujourd'hui académie Sibelius), il s'engagea dans une carrière de chef d'orchestre et compositeur. En 1934, il participa à un cours de chefs d'orchestre où enseignait entre autres Herbert von Karajan, puis il étudia la composition avec Felice Boghen à Florence. En 1938, il fut l'élève de composition de Max Trapp à Berlin.

De 1936 à 1960, Fougstedt lutta pour l'enseignement de la théorie musicale et de la direction chorale en suédois à l'académie Sibelius. Il dirigea des chœurs à Helsinki dont le plus connu est l'Association Chorale Académique dont il assuma la responsabilité en 1946 comme successeur de Bengt Carlson; il fut remplacé en 1950 par Erik Bergman.

Une partie très importante de la vie de Fougstedt fut reliée à partir de 1938 à la radiodiffusion finlandaise. Il fut d'abord responsable des programmes de musique en suédois. En 1940, il fonda le "Chœur des solistes" (plus tard: le Chœur de la Radio). A partir de 1944, Fougstedt fut en outre l'un des chefs de l'orchestre de la radio. En 1951, il fut nommé principal chef d'orchestre. L'expansion de l'orchestre mena à "l'Orchestre Symphonique de la Radio". Fougstedt fut aussi invité à diriger à l'étranger dans les années 1950.

C'est un miracle que Fougstedt ait eu le temps de composer vu les lourdes responsabilités qu'il assumait. On peut suivre le développement de son style à l'aide de quelques œuvres majeures. La *première symphonie* (1939) révèle l'influence de Sibelius tandis que la *seconde symphonie* (1949) se caractérise par une tonalité libre aux insertions d'harmonies de quarts. Fougstedt part d'une série dodécaphonique mais avec un net centre tonal pour l'œuvre orchestrale *Angoscia* (1954). *Aurea dicta* pour chœur et orchestre (1959) repose aussi sur une série mais l'ombre de l'accord parfait majeur est pourtant présente à l'arrière-plan. Fougstedt s'approcha des nouvelles techniques de composition mais il garda une foi solide dans la tonalité majeure/mineure.

Les chansons de Fougstedt pour chœur mixte semblent montrer qu'il fuyait, avec elles, dans une sorte de "jardin secret", dans une atmosphère lyrique remplie de beauté aux sonorités claires (son entourage savait bien qu'il favorisait une sonorité chorale claire et légère). Il mit en musique des textes de poèmes suédo-finlandais surtout; de plus, il ressentait une affinité spirituelle avec Nils Ferlin qui travaillait en Suède. Somme toute, Fougstedt attachait beaucoup d'importance au choix des textes. Les compositions transmettent l'expression des poèmes à l'aide d'une déclamation très bien pesée.

Björkarnas valv (Valves de bouleaux) (Kerstin Söderholm) expose bien le style choral de Fougstedt: le paisible mouvement parallèle des trois voix supérieures sur une basse stable appartient à ses techniques habituelles, de même que le chromatisme utilisé avec économie.

A la demande des éditeurs du "Körboken" (Livre du chœur) (Finlands Svenska Sång och Musikförbund, FSSMF 1958), Fougstedt écrivit quatre chansons dont trois sur des textes de Ferlin. **Tiga blott** (Seul le silence) et **I folkviseton** (Air folklorique) furent immédiatement acceptées "partout". La première chanson frappe par son ton contemplatif introverti tandis que la seconde suit, dans la meilleure intention, un langage folklorique scandinave, y compris les cadences à la couleur modale. A cause de son chromatisme, **I vimmel och vammel** (Dans le tohu-bohu) (Ferlin) n'est pas aussi facile à chanter et plut d'abord aux chœurs de chambre qui, à la fin des années 1950, firent leur entrée sur la scène chorale suédo-finlandaise.

Arvid Mörne (1876-1946) compte parmi les poètes de langue suédoise les plus importants de la Finlande. On l'appelle souvent "le scalde du littoral" mais sa poésie est plus universelle qu'une telle appellation ne le laisse supposer.

Pour le concours de composition de la FSSMF en 1947, Fougstedt mit en musique quatre de ses poèmes: **En visa**, **Ensam under fästet**, **Hembygdens skönhet** et **Stjärnan** (Une chanson, Seul sous le ciel, Le belle du village et L'étoile). **I min gungande båt** (Dans mon bateau sur les vagues) et **Sång på havet** (Chanson sur la mer) sont aussi dotées de textes de Mörne. *Sång på havet* est écrite pour un chœur de masse à l'extérieur. C'est probablement d'ailleurs pour cela qu'elle ne suit autrement pas le modèle de Fougstedt: l'atmosphère est acerbe, héroïque.

Höstsång et **Sommarsvit** (Chanson d'automne et Suite d'été) reposent sur des textes de Karin Mandelstam, une camarade de travail de Fougstedt à la radio-diffusion finlandaise. *Höstsången* fut écrite en 1958 pour le "Körboken" susnommé; le compositeur obtient ici des effets subtils au moyen d'une technique de fausses relations très personnelle mariée à des harmonies de quarts. En été 1941 — alors que la Finlande se retrouvait en guerre après le calme apparent qui suivit la guerre d'hiver 1939-40 — Fougstedt encouragea Karin Mandestam à écrire un texte qui se prêterait à une composition d'heures de loisirs; il servait alors comme officier dans l'armée. Mandelstam choisit des atmosphères vraiment très éloignées du milieu forcé de guerre et, le 9 septembre 1941, elle communiqua au compositeur que *Sommarsvit* était à sa disposition.

Ett ensamt skidspår (Une trace de skis solitaire; Gripenberg) date de 1945 et fut dédiée au Chœur Académique de Stockholm et à son chef Johannes Norrby, chanteur et directeur de la salle des concerts. Lors d'une visita à Helsinki, le chœur avait attiré l'attention spéciale de Fougstedt par son son clair et équilibré: cet idéal sonore l'inspira alors à composer l'une de ses chansons les plus particulières.

Mot norr (Vers le nord) et **Syreners doft** (Le parfum des lilas) furent écrites dans les années 1930 sur des poèmes de jeunesse de Bertel Gripenberg (1878-1947). **Hjärtats sommar** (L'été du cœur) (Kroksfors) reçut un prix de la FSSMF en 1947 et c'est la chanson qui enseigna le plus effectivement aux chœurs le style musical de Fougstedt.

Smultronbacken (La côte aux fraises des champs; Karin Hofman) est de la musique d'occasion de 1944: la chanson fut écrite pendant un cours pour chefs de chœur pour être chantée au concert final. **Sommarvisa** (Chanson d'été; Tegengren) fut composée en 1935 et dédiée, comme **I min gungande båt**, au Chœur des Amis du Travail (Arbetets Vänners kor).

Skyn, blomman och en lärka (Le ciel, la fleur et une alouette; Gullberg) qui reçut le premier prix au concours de la FSSMF en 1947, est considérée comme l'un des sommets de la production chorale de Fougstedt. Le développement mélodique et le choix de l'harmonie s'accordent parfaitement avec les valeurs du texte. Jarl Hemmer (1893-1944) était un poète qui travaillait avec des nuances extrêmement subtiles, un "désir du suprasensible". Trois de ses poèmes furent mis en musique par Fougstedt: **Under häggarna** (Sous les merisiers; 1956), **Vårluft** (L'air du

printemps; 1952) et *Mitt hjärta behöver ett litet barn* (Mon cœur a besoin d'un petit enfant; 1947). Les chansons de 1952 et de 1956 se répandirent rapidement après leur composition.

Sanctus (1934) est unique dans la production de Fougstedt: son seul apport au répertoire sacré, cette œuvre fut créée en 1937 sous la direction du compositeur. *Mot löftets strand* (Au bord d'une promesse) sur un texte de "L.S." survint en 1933 quand Fougstedt étudiait encore au conservatoire. *I jorden gå dolda ådror* (Des veines secrètes courent dans la terre) sur un texte du journaliste et poète Ole Torvalds fut composée en 1952. Fougstedt écrivit *Djäknevisa* (une ancienne chanson de printemps sur des vers dits macaroniques, arrangement de Ferlin) pour une commande. La partie de guitare obligée fait ressortir le caractère archaïsant du chœur.

Den bergtagna (L'ensorcellement; chanson folklorique de Replot, Bothnie orientale) et *Jag vet utav en jungfru* (Je connais une jeune fille; chanson folklorique de Pernaja, Uusimaa) grossissent un genre choyé en Finlande: l'arrangement pour chœur de chansons mises par écrit dans la société agrarienne.

Folj oss sång (Que la chanson nous suive), le texte (Jøel Rundt) et la composition, survinrent à l'occasion du 25e anniversaire en 1946 de la Société d'oratorio à Helsinki. *Silmien laulu* (Chanson des yeux; Kaijärvi), la dernière chanson du disque et la seule chanson pour chœur mixte que Fougstedt ait jamais écrite sur un texte finlandais, survint en 1950 mais ne fut ni publiée ni chantée de son vivant. Savait-il que les sauts de quarte — comme ceux qu'il avait cultivés dans la *seconde symphonie* — dérogeaient beaucoup trop de ce qui était praticable dans les milieux chorals de 1950?

© *Fabian Dahlström 1996*

Jubilate fut fondé en 1967 comme chœur d'enfants par son chef Astrid Riska. Le chœur se développa rapidement et il est aujourd'hui un chœur de chambre d'environ 35 membres. Le répertoire couvre la période du chant grégorien jusqu'à l'avant-garde. Astrid Riska et Jubilate ont toujours cherché à interpréter de la musique finlandaise devant un public tant finlandais qu'international. Plusieurs des œuvres de Fougstedt pour chœur mixte font depuis longtemps partie du répertoire du chœur. Elles comptent aujourd'hui parmi les chansons préférées de l'ensemble.

Le chœur a travaillé avec plusieurs orchestres dont l'Orchestre Symphonique de Jérusalem, le grand orchestre symphonique de la Radio de Varsovie, l'Orchestre Symphonique de la Radio de la Finlande, l'Orchestre Philharmonique de Helsinki, la Sinfonietta Tapiola et Avanti!. Il a eu l'honneur d'être dirigé par des chefs tels que Gary Bertini, John Alldis, Gennady Rozhdestvensky, Esa-Pekka Salonen et Jukka-Pekka Saraste. Jubilate a gagné plusieurs concours nationaux et internationaux au cours des ans. Le chœur a eu la chance de voyager beaucoup, entre autres dans les pays nordiques, aux Etats-Unis, au Japon, en France, Allemagne, Espagne, Italie, Grèce, Hongrie et Israël.

Astrid Riska se prépara d'abord à enseigner à l'école primaire. Elle étudia ensuite à l'académie Sibelius et obtint ses diplômes d'organiste et de professeur de musique et finalement, d'organiste soliste en 1963. Riska poursuivit ses études d'orgue à Paris et se spécialisa en chœurs d'enfants et en formation vocale en faisant des stages dans les pays nordiques. La formation vocale est par conséquent aussi l'un des éléments les plus centraux de son travail avec Jubilate. Riska travailla la direction chorale et participa à plusieurs cours, d'abord comme élève, ensuite de plus en plus souvent comme professeur. Astrid Riska chanta pendant 25 ans au Chœur de Chambre de la Radio et en fut même un certain temps son chef. A l'automne 1989, Astrid Riska reçut le grand prix musical Fazer pour son long travail d'éducatrice dans le domaine de la musique. En 1995, on lui décerna également le prix principal du fonds culturel suédois. Astrid Riska fut l'élève de Fougstedt à l'académie Sibelius et elle eut le privilège de chanter sous sa direction. Elle a décrit Fougstedt comme un homme qui se mouvait à une vitesse époustouflante et dans son enseignement et dans sa musique.

[1] Björkarnas valv

(Kerstin Söderholm)

Björkarnas valv är inte skimrande ljust utan dig.
Vårens mark är inte väntande brun utan dig.
Vitsippan är inte böjlig och stolt utan dig.
Lundarnas taltrast är inte pärlande glad utan dig.

Där du går över marken brister ången i blom,
drar vinden sjungande genom brodden.
Där du plockar en ört är solskenet varmest,
där du ler mot en fjärl, faller häggblom som en matta
över jorden.

Där du vandrar
lyser jorden av vaknandets under.

The Birches' Vault

The birches' vault does not shimmer brightly without you.
The spring fields are not expectantly brown without you.
The wood-anemone is not pliable and proud without you.
The song-thrush in the copse is not so bubbly cheerful
without you.

Where you walk the meadow bursts into flower,
And the wind sings among the crops.
Where you gather a plant the sun is warmest,
Where you smile at a butterfly, the bird-cherry spreads its
blooms like a carpet.

Where you wander
The earth is bright with awakening's wonder.

Three Songs to texts by Nils Ferlin

[2] Tiga blott

Det har diktats och sagts — när din ångst är svår
och tankarna dina på villmo går
att det kommer till dig genom skärande ljud
en gud.
Det skall vara en varlig — en stillsam gud
som ej vill bullra och tala
och ej vill orda om skuld och bud
men tiga blott och hugsvala.
Tiga still och hugsvala.

Just Be Silent

The poet has said — when your anguish is great
And your thoughts go hither and thither
That there comes to you through a dreadful noise
A god.
It must be a succinct — a quiet god
Not needing noise and speech
Who will not mention guilt and commands
But is silent and refreshing.
Is silent and refreshing.

[3] I folkviseton

Kärleken kommer och kärleken går,
ingen kan tyda dess lagar.
Men dej vill jag följa i vinter och vår
och alla mina levnadsdagar.
Mitt hjärta är ditt,
ditt hjärta är mitt
och aldrig jag lämnar det åter.
Min lycka är din,
din lycka är min
och gråten är min när du gråter.

In Ballad Form

Love will come and love depart
For no one knows its law
Yet I would join me to thy heart
For days and years and more.
My heart is thine
Thy heart is mine
I never shall return it.
My joy is thine
Thy joy is mine
And all your tears explicit.

Kärleken är så förunderligt stark,
kuvas av intet i världen.
Rosor slår ut ur den hårdaste mark
som sol över mörka gårdar.

Love is strong, a mighty force
That nothing can repress
And roses grow in earth so coarse
Their sunshine to express.

Mitt hjärta är ditt,
ditt hjärta är mitt
och aldrig jag lämnar det åter.
Min lycka är din,
din lycka är min
och gråten är min när du gråter.

My heart is thine
Thy heart is mine
I never shall return it.
My joy is thine
Thy joy is mine
And all your tears explicit.

[4] I vimmel och vammel

I vimmel och vammel och villa
vi ragla, fabla och dilla.
Vi niga och fjäska för gunst och nåd
och pumpa oss blåa av överdåd.
Pösmunkar bli vi och jättar
vi tunnpannkakor och plättar.

Men högt över stjärnomas röda skum
och marknadsgyckel och bång
där går i ett öde och ödsligt rum
omhöljd av sitt eget silentium,
Vår herre sin väktargång.

Det är jultomtevit hans skägg och hår.
Han är böjd — har gått där i tusende år.
Han har gått i sin höga oändlighet
sen dagar som ingen känner och vet.

Han öppnar ett fönster och tittar ner
på jordene
på vad som sker.

På vammel ser han och villa
och ler lite blekt och stilla.
På bröllop ser han och jordafärd.
Det är köld och komik kring människans värld,
det är vimmel och vammel och villa.

Han ler lite blekt och stilla.

Among Crowds and Bustle

Among crowds and bustle and madness
We stumble and fable and thimble.
We bow and fluster for favours and graces
And pump ourselves blue with extravagances.
Puffed up we are and giants,
Pancakes we are and batter.

But high above the skies so red
Above market jests and ploys
There in deserted and lonely rooms
Surrounded by his own silentium
Our Lord patrols his watch.

His beard is white and white his hair.
He is bent — has been there for thousands of years.
He has been there for all his eternity
From a time that no one can ever know.

He opens a window and looks straight down
On the earth
At what goes on.

He looks at bustle and madness
And smiles rather pale and silent.
He looks at weddings and funerals.
The world of man is cold and comic
Crowds and bustle and madness.

He smiles rather pale and silent.

Six Songs to texts by Arvid Mörne

[5] En visa

Min kära smög ut genom månglänst grind.
Det var dagg över äng, det var doft i vind.
I glans, i glans låg fältet!

Min kära gled in i den glimmande skog
och månen längs stigen sin strimma drog.
I glans, i glans stod skogen!

A Song

My beloved crept out through the moonlit gate.
There was dew on the meadow, there was scent in the wind.
And bright, bright was the meadow.

My Beloved slipped through the shimmering forest
And the moon lit her path.
And bright, bright was the forest.

Och jag vandrade fram i min kåras spår.
Och jag vandrar ännu genom öden och år.
I glans, i glans står livet!

6 Ensam under fästet

Ensam under fästet
vandrar jag och sjunger.
Utan mått och utan ande
är min längtans hunger.
Ensam under fästet
slingrar stigen, som jag går.
Har han något mål i fjärran,
ensam jag det när.

7 Hembygdens skönhet

Om rymdens hela stjärneskatt oss blev en gång beskärd,
ej sken den så som stjärnan i vår hembygds vintervärld,
när bjällrorna på vita vägar ringde.

Om jordens hela blomsterskatt för våra fötter låg,
ej var den skön som blomman i vår hembygds gyllne råg,

när visorna på gröna stigar klungo.

I skymning byts vår levnadsdag och när vi se till sist
tillbaka på allt kärt, som här engång vi ägt och mist,

vår hembygds anlet minnas vi och glädjas.

8 Stjärnan

En ensam, outgrundlig sommarstjärna
i ljusa natten över fästet styr.
Vart skynda vi? I mörker ligga spåren,
de långa vägarna, de många åren,
den enda lyckan och den enda våren,
vårt liv, vårt enda, stora äventyr —

Så långt från oss en ensam sommarstjärna
i ljusa rymden flammor till och flyr.

9 I min gungande båt

I min gungande båt
följer jag strändernas krökningar åt.
Haggarna prassla med svartblåa klasar,
hängbjörkens krona i havsbrisen frasar,
rönnarna spegla sin röda ståt.

I min gungande båt
glömmar jag tidernas jämmer och gråt,

And I wandered in my beloved's tracks.
And I wander still through fate and years.
And bright, bright is life.

Alone Beneath the Sky

Alone beneath the sky
I wander and I sing
Without measure and without end
Is the hunger of my longing.
Alone beneath the sky
The path meanders as I walk.
If he has a goal for me
I shall reach it alone.

Neighbourhood Beauty

If once we were confided all the stars of space
They would not shine as our neighbourhood star in winter
When the bells ring out on the white roads.

If all the flowers of the world lay at our feet,
They would not be as beautiful as our neighbourhood's
golden rye

When songs ring out along the green paths.

At dusk our living day is exchanged and when, at last,
We look back on all that's dear, that once we had and have
lost

We remember the face of our neighbourhood and rejoice.

The Star

A single, unfathomable summer star
Rises in the sky in the light evening.
Whither are we hurrying? In the dark there are traces
Of long journeys, of many years
Of our only happiness, our only spring
Our life, our single, great adventure —

So far from us a single summer star
Flares in the bright sky and disappears.

In My Rocking Boat

In my rocking boat
I follow the curves of the banks.
The bird-cherries rustle with blue-black bunches
And the weeping birches rattle in the sea-breeze
While the mountain ash mirrors its red splendour.

In my rocking boat
I forget the moaning and tears of the times,

lyssnar till havssjön, som förstäven spolar,
ser hur en grynnna i gloppet sig solar
skumtänkt och glänsande våt.

I min gungande båt
slapp du att tråla för brödet du åt,
från gryning till skymning i stughörnet väva.
Säg, längtar du ej hissa segel och sväva
bort på en glittrande stråt?

[10] Sång på havet

Så länge jag står vid den flaggande mast
och vidden skummar vit,
jag drar av det dumma livet
blott vinster — och ingen titt.

Så länge jag skönjer en brännings bräm
och en remmares röda korg,
jag stannar i skuld hos livet
för glädje — och ingen sorg.

Och kommer engång min önskedag,
då tar jag all jorden om hand
och önskar att hon vore
blott vågor — och inget land.

Two Songs to texts by Karin Mandelstam

[11] Höstsång

Trädgårdens höstprakt är full och tung,
vardandets, mognandets oro är över.
Sjung om den gränslösa skönheten, sjung,
utlopp all glädje behöver.

Äpplena hänga som klarröda klot
eller som ljusa och gyllne ovaler.
Färgdrucken vandrar jag under och mot
dignande grenars portaler.

Vinbären blänka i lacksvart och rött,
plommonen lysa som röda rubiner.
Astrarna le violett och förstrött
mot stolta och granna georginer.

Himlen är hög och jag känner mig ung
även om månaders mörker är nära.
Sjung om den gränslösa skönheten, sjung,
hjärtat kan mera ej bära.

Listen to the wash that the bow spreads,
See how a reef suns itself in the
Foam-flecked and glimmering wetness.

In my rocking boat
You would not have to slave for the bread you ate
Weaving in the cottage from dawn to dusk.
Tell me, do you not long to hoist the sail
And float away on a glittering path?

Song on the Sea

As long as I stand by the flag-bedecked mast
And the waters are white with foam,
From all life's foolishness I gain
But winnings and ne'er a loss.

As long as I sense the comb of the rocks
And the red bowl of a rummer,
I'll remain in debt to life itself
For joy — and not for sorrow.

And if my wish should be fulfilled
I'd take the world in hand
And wish that she should be
But waves — and nothing of land.

Autumn Song

Autumn is ripe and heavy in the garden
The strain of becoming, of maturing is over.
Sing then of boundless beauty, sing
For all joy needs expression.

The apples hang like red balls on the trees
Or like bright and golden ovals.
Drunk with colour I wander beneath
Arches of fruit-heavy branches.

The currents are brilliant in black and red,
And plums shine like reddest rubies.
The asters smile casually violet
Against proud, magnificent georgines.

The sky is high and I feel myself young
Though months of darkness are close.
Sing then of boundless beauty, sing
My heart can bear no more.

Sommarsvit

12 Andantino

En ljus ung björk och en sollyst äng,
som är blomöversvämmad och blond.
En larkas visa på silversträng
mot en solhimmels lysande fond.

Ett lättfint fladder av fjärilspär
som hör till ängarnas värld,
och brus av guldgula bin som far
på honungssamlarefärd.

Tag in alla färger, allt ljus i din själ,
tag trädsus och fågelskrik,
då blir du bländad av bilders spel
och bräddad av sommarmusik!

13 Adagio

Blå hav täckt av glittrande prickar!
Blå rymd som är genomskinlig och vid!
Fördrömd i ert ljusdjup jag blickar
och minns varken rum eller tid.

Det finns ingen vind, inga vågor.
Allt vilar i skimrande dag.
Blott vid synranden, långt
ligger öar av moln som en sagoarkipelag.

All nöd löses upp i ett skimmer.
Min sorg är ej längre min vill jag tro.
Det finns bara ett jag förnimmer.
Blå stillhet som sluter mig in i sin ro.

14 Scherzo

Snabbt och lätt går unga steg
i skymningen på lummig väg
till sommarens dans i rians tomma rum.
Släckt är varje blomsterbloss,
men doften sveper över oss
från stark viol och söt trifolium.

Månen mellan träden ställd
är eggande som vin och eld
för två som inte mötts på många dar.
Dragspel fört av näve hård
ger breda granna durackord
ur gamla låtar kända för envar.

Sommardans hör sommarn till
som björkens sus och larkans drill

Summer Suite

Andantino

A bright young birch and a sunny meadow,
Flooded with flowers and bright and blond.
The song of a lark on a silvery string
Against the sunny backdrop of the heavens.

A delicate fluttering of butterflies
That belong to the world of the meadows
And the hum of the yellow-gold bees that drone
On their honey-gathering search.

Absorb all the colours, the light in your soul,
The sighing trees and the crying birds
And you will be dazzled by the wealth of sights
And filled with the music of summer.

Adagio

Blue sea covered with glittering dots!
Blue sky so transparent and wide!
Dreamily I peer into your depths
And remember neither time nor space.

There is no wind, no waves.
Everything rests in the shimmering day.
Only on the horizon, far away
Are the islands of clouds and the fabled isles.

Need is dissolved in a haze.
My sadness is no longer my own.
There is only one thing I perceive
Blue stillness that fills me with calm.

Scherzo

Quick and light the youngsters walk
In the dusk on a leafy track
To the summer dance in the empty barn.
And every flowery torch is dead
But we are surrounded by the perfume
Of strong violets and sweet clovers.

The moon is bright between the trees
Intoxicant as wine or flame
To those who have not met for many a day.
The accordion played by rugged hands
Gives long and mighty major chords
From ancient tunes that everyone knows.

The summer dance is part of summer
As the sigh of the birch and the trill of the lark

som himlans blå och vallmons röda glans!
Snabbt och lätt har unga steg
i faders tid gått samma väg
till böljande och brokig sommardans.

Like heaven's blue and the poppy's crimson glow.
Quickly and lightly the youthful steps
In ancestral times walked the same path
To the lilting and disparate summer dance.

Three Songs to texts by Bertel Gripenberg

15 Ett ensamt skidspår

Ett ensamt skidspår som söker
sig bort i skogarnas djup,
ett ensamt skidspår som kröker
sig fram över åsar och stup,
över myrar där yrsnön flyger
och martall står gles och kort —
det är min tanke som smyger
allt längre och längre bort.

Ett ensamt skidspår som svinner
i skogarnas ensamhet,
ett mänskolic som förrinner
på vägar som ingen vet —
i fjärran förblevo svaren
på frågor som hjärtat bar —
ett slingrande spår på skaren
min irrande vandring var.

Ett ensamt skidspår som slutar
vid plötsligt svikande brant
där vindsliten fura lutar
sig ut över klippans kant —
vad stjärnorna blinka kalla,
hur skymmande skogen står,
hur lätta flingorna falla
på översnöade spår!

16 Mot norr

En gång mot norr, mot norr jag drog,
till skogens land jag rymde.
I snöig tystnad livet dog
och vinterkvällen skymde.

Det susade i svartgrön fur,
som över vägen hängde.
Från världens larm en evig mur
av skog och snö mig stängde.

Och stora stjärnor brunno klart
och bleka norrsken tändes.

A Lonely Ski Trail

A lonely ski trail that leads
Away into the depths of the forest,
A lonely ski trail that curves
Its way over hills and steepes,
Over bogs where the new snow flies
And the old pines are sparse and stunted
It is my thoughts that creep
Further and further away.

A lonely ski trail that disappears
In the loneliness of the forest,
A human life that runs itself out
On paths that no one knows —
The answers remained far distant
To the questions that filled the heart —
A meandering track on the icy snow
Was my roving way.

A lonely ski trail that ends
At a sudden precipice
Where windswept spruces lean
Out over the cliff's edge —
How coldly the stars twinkle,
How dark the forest stands,
How light the snow-flakes fall
Covering the trail.

To the North

Once to the north, to the north I went
To the forest's land I escaped
In snowy silence life then died
And the winter evening grew dark.

The wind sighed in the dark green fir
That leaned across my path.
From the sounds of the world an invincible wall
Of trees and snow shut me out.

And giant stars they shone so clearly
And the pale northern lights were lit

Och i min själ ett underbart,
omätligt jubel kändes.

Jag blev som barn på nytt igen
i skogens luft den rena.
Som aldrig förr jag gråtit än,
jag grät av fröjd allena.

Du land, du land, vars skönhet tvang
till tårar tvivlarns öga,
för dig min sång ur hjärtat sprang
med toner, varma, höga!

17 Syreners doft

Syreners doft och juninätters glans
av mörknat guld på spegelblanka fjärdar
och åtrådd kärlek som i jubel vanns
och portar öppnade till fjärran världar --
syreners prakt i vitt och violett
och skuggors djup mot röda aftonskyar --
o, lycka, som oss livet har berett
för längesen och aldrig mer förnyar!

18 Hjärtats sommar

(Hjalmar Krokfors)
Allt skall en gång falla broder, helt dej till,
stillhet och förtröstan om du vill
Du skall bliva varse ljusets skimmerring
kring en sliten vardags ringa ting
Kärlek, trohet, vänskap får du, fast och varm,
mänska när du lärt dig vara arm.
Först när du förstått din djupsta fattigdom,
springer hjärtats sommar ut i blom.

19 Smultronbacken

(Karin Hofman)
Solstrålar leka på ångar och lid,
fjärilar fladdra kring prunkande blommor,
fågelsång jublande ljuder i höjden,
nu är den härliga högsommartid.

Se hur det lyser av rödaste bär!
Doften är ljuv som den ljuvaste nektar,
björkrivan snart upp till randen är bräddad.
Söta som honung är smultronen här.

And in my soul a wonderful
Immeasurable joy was felt.

I became like a child again
In the pure forest air.
Never have I wept as then
Such tears of joy alone.

You land, you land, whose beauty made
Each doubting eye to weep,
For you from out my heart there rang
A tune so warm, so high.

Scent of the Lilacs

Scent of the lilacs and gleam of the June evening
Of dusky gold on mirror-smooth waters
And passioned love gained in rejoicing
And doors that open onto foreign worlds --
Pride of the lilacs in lilac and in white
And depth of shadows 'gainst the sunset sky --
O joy, that life has offered us
For ages past and never will renew!

The Summer Heart

All shall one day fall brother, all to you,
Calm and trust if you wish
You will see a halo
Round poor, worn-out things of everyday.

Love, faithfulness, friendship firm and warm,
Human, when you have learnt to be poor.
First knowing the depths of direst poverty
Will your summer heart burst into bloom.

Where the Wild Strawberries Grow

Sunbeams play on hills and meadows,
And butterflies hover round bountiful flowers,
Birdsong is jubilant up in the heights
For now is lovely summertime.

Look how the reddest berries glow!
The scent is lovely as loveliest nectar,
My basket will soon be filled to the brim.
The berries are sweet as honey here.

Kom, jag dig bjuder att stanna en stund,
känna en aning av paradislucka.
Slut dina ögon, ty nu vill jag trycka
smultronröd kyss på din skålvande mun.

Come, I invite you to stay for a moment,
Feel a suspicion of paradise.
Close your eyes for I will press
a strawberry kiss on your trembling lips.

[20] Sommarvisa

(Jacob Tegengren)

Röda ur sanden på åsarna
timjan och mjölkblomst glimma.
Strömoln på fästet simma,
vita och lätta som måsarna
ute på fjärden en solklar dag.
Nu står sommarens grönaste
tid för dörren och bankar,
nu slå alla ens tankar
ut i de allra skönaste
visor och hymner till jordens pris.

Se, hur de kantiga knallarna
klätt sig i gröna huvor,
se, hur linneans tuvor
lysa röda bland tallarna,
ringa med klockor kvällen in.
Nu är sommarens grönaste,
ljuvaste tid för handen,
nu vill jag fröjdas i anden,
nu vill jag sjunga den skönaste
visa, jag äger, till sommarns pris.

Summer Song

Red in the sand of the hills
The scented thyme glows.
Fleecy clouds swim in the sky
White and light as the gulls
Out on the water on a bright sunny day.
Now summer's very greenest time
Stands at the door and knocks,
And now all one's thoughts
Turn into the very finest
Songs and hymns in praise of the world.

Look how the rugged hills
Have dressed in green bonnets
And how the clumps of twin-flower
Shine red among the pines,
Ringing in the evening.
Now is summer's greenest
Loveliest time at hand,
Now would my spirit rejoice
Now would I sing the most beautiful
Song in praise of summer.

[21] Skyn, blomman och en lärka

(Hjalmar Gullberg)

En sky går över landet
med silveraktigt sken.
Var finns den sjö i landet
som badat den så ren?
Vid vägen står en blomma;
ur vilket vattendrag
drack denna första blomma
som tyst slog ut i dag?

En lärka överbringar
från skogen till det blå
det vårbudskap som klingar
ur minsta gräs och strå.
Var finns den klara källan
som gav den mod att fly

The Cloud, the Flower and a Lark

A cloud sails o'er the country
With soft and silver sheen.
Which lake in all the country
Has washed the shower so clean?
By the road there is a flower;
From which eternal source
Drank this the primal flower
That shily blossomed forth?

A lark conveys a message
From the woods up to the sky
And brings of spring a presage,
From every plant a sigh.
Where is the source so pure
That, boldly from its bower,

dit upp och svåva mellan
en blomma och en sky?

Skyn, blomman och en lärka!
På nytt är världen ljus.
Men hopp finns ej att märka,
o ande, kring ditt hus!
Än ligger stum och öde
din människonatur.
Var finner du ett flöde
att dricka glädje ur?

Inspired the lark to hover
'Twixt heaven and a flower?

Cloud, flower and a lark
The world is light anew
But hope is stifled dark
O spirit, from your view
Still empty and still silent
Your human nature rests,
Where find you yet a torrent
To drink your fill of zest?

Three Songs to texts by Jarl Hemmer

22 Under häggarna

Grenarna luta nära,
nära
över oss ned sin snöbukett,
vindarna vagga skära,
skära
hängen, som böja sig mjukt och lätt.
Häggen står brud för sommarens vind,
vinden smeker dess vita kind.
Drömmarna flyga ljusa,
ljusa,
sländorna svärma mot himlens blå.
Höga häggarna susa,
susa,
vaja och viska och vita stå. —
Runt om mig sommar och du i min famn!
Liv, jag välsignar i jubel ditt namn!

23 Vårluft

Vårluft, drömluft!
Dofter och toner blandas i skogarnas djup i varann.
Rymderna lysa, solen går grann
fram över skyarnas skinnande troner.
Skogsdoft! Sol! Anemoner!

Vårluft, älskogsluft, fågellek,
drömmar i dunklet, drillar och smek.
Trånad när trånad i ras och gamman,
hjärta när hjärta och dunig och vek
vinge böjes mot vinge samman.

Och såsom fåglarna ut på flykt
gå mina känslor mjukt och skyggt

Beneath the Bird-Cherries

The branches bend so close
so close
Over us its snowy bouquet
The winds gently shake
shake
Petals that bend so soft and light.
The tree is the bride of the summer winds
And the winds caress their virgin cheeks.
Dreams fly so lightly,
lightly,
The dragonflies swarm in the sky.
The bird-cherries sigh,
sigh,
Sway and whisper and stand there white.
Round me is summer and you in my arms!
Life, I rejoice, rejoice in your name.

Spring

Spring air, dream air!
Scents and sounds unite in the depths of the woods.
The sky is bright, the sun magnificent
Above the shining thrones of the heavens.
Scent of the woods. Anemones.

Spring air, love's air, play of birds,
Dreams in the dusk, songs and caresses.
Desire meets desire in chaos and joy,
Heart meets heart and fleecy and weak
Wing bows to wing together.

And then like the birds upon the wing
My feelings are soft and shy

fladdra i morgonens dofter och toner
fladdra i skymningens blå regioner.

Söka en famn att samla sig vid.
Var männe de hamna i vårens tid
bland blomdoft, sol, anemoner.

[24] Mitt hjärta behöver ett litet barn

Mitt hjärta behöver ett litet barn
att ösa sin ömhet över.
Spinn, sol, spinn tindrande silkesgarn,
och susa, skog, sång som söver!

Jag samlar och sluter i bröstet det allt,
tills hjärtat blir fullt till randen.
Så brister det fram och tar ton och gestalt
vid en kyss, vid en smekning av handen.

Mitt hjärta har rytmer av böljande blå,
mitt hjärta kan solgnistor stänka,
men får det ej ut sina skatter så,
blir det armt av att intet skänka.

Spinn, sol, spinn tindrande silkesgarn,
och susa, skog, sång som söver!
— Mitt hjärta har funnit ett blott litet barn
att ösa sin ömhet över.

[25] Sanctus

Sanctus Domine Deus Sabaoth
Pleni sunt coeli et terra gloria tua
Hosanna in excelsis
Benedictus qui venit in nomine Domini
Hosanna in excelsis

[26] Mot löftets strand

(Lina Sandell-Berg)
Ack, från ett torrt och törstigt land
mitt hjärta längtar mer och mer
dit upp till löftets sköna strand,
där solen ej i moln går ner.

Där än de friska rosor stå
med ljuvlig doft vid livets älv
och där jag, bäst av allt ändå,
får evigt skåda Herren själv.

And they flutter 'mongst scents and sounds of morn
Flutter in dusk's blue heaven.

Seek a breast to recover yourself.
Where shall they be in the spring
'mongst scents and sun and anemones.

My Heart Needs a Little Child

My heart needs a little child
To pour out my tenderness upon.
Spin, sun, spin glittering silken thread,
And sigh, forest, song that sleeps.

I gather and embrace within my breast
Until my heart is filled up to the brim.
Then it bursts forth and assumes its form
At a kiss, at a hand's caress.

My heart has rhythms of swelling blue,
My heart can strike sun-sparks,
But if it does not spread its treasures thus
It is impoverished by giving nothing.

Spin, sun, spin glittering silken thread,
And sigh, forest, song that sleeps.
— My heart has found a little blond child
To pour out its tenderness upon.

Sanctus

Holy Lord God of Sabaoth
The heavens and earth are full of your glory
Hosanna in excelsis.
Blessed is he who comes in the name of the Lord
Hosanna in excelsis.

To the Promised Strand

Oh, from a dry and thirsty land
My heart longs more and more
Up to that fair and promised strand
Where no clouds obscure the sun.

There, where the freshest roses grow
With lovely scent beside life's stream
And where I, best of everything
Shall ever gaze upon my Lord.

Så hämta, Herre, mig igen
i rätta stunden hem till dig
och till den härlighet du än
hos dig förvarat ock åt mig!

Där vill jag uti ostörd ro
i stilla ljuvlig sabbatsfrid
så glad uti din hydda bo
och lova dig till evig tid.

[27] I jorden går dolda ådror

(Ole Torvalds)

I jorden går dolda ådror
fram under alv och rot
och spränger sin längtan i blommor
för människans fot.

Utanom kaos och plåga
välver livet sitt gröna sus
och fyller i hemliga stunder
vår själ med ljus.

All groddkraft som övervintrar
i jordiska förvar
har för andens flämtande oro
ett lågmält svar:

I jorden går dolda ådror
fram under alv och rot.
Där faller all ångest till föga.
Allt våld. Allt hot.

[28] Djäknevisa

(bearb. Nils Ferlin)

Nu är kommen den lyckliga tid
quo flores floriatur
Marken görs grön och solen görs blid
et silvae floriatur
Då glädja sig båd' fågel och djur
estatis in dulchore
Därtill både pigor och stolta jungfrur
earumque amore

Vännen min på ett berg ser jag bo
qui culmen habet litis
Upp till det berget leder en bro
de gemmis et margaritis

So fetch me, Lord, to you again
At the right time call me home
And to that glory you have saved
That you have kept with you for me.

And there I shall in perfect peace
In quiet and lovely sabbath calm
So happily dwell within your courts
And praise you for eternity.

In the Earth Run Hidden Veins

In the earth run hidden veins
Under earth and root
And burst their longing in flowers
Beneath our feet.

Beyond chaos and torment
Life arches its green murmur
And at secret moments
It fills our souls with light.

All the power of germination that winters
In earthly preservation
Offers to the soul's palpitating anguish
A gentle answer.

In the earth run hidden veins
Under earth and root.
There all anxiety gives way.
All violence. Every threat.

Ballad of the Thralls

(arr. Nils Ferlin)

Now the blissful time has come
quo flores floriatur
When the fields grow green and the sun is mild
et silvae floriatur
Then both bird and beast rejoice
estatis in dulchore
And both girls and proud maidens
earumque amore.

I see my friend dwell on a mountain
qui culmen habet litis
Up to the mountain there is a bridge
de gemmis et margaritis

Stod jag mig upp och gick därin
progrediens ad illam
Tog hon mig strax i famnen sin
pie palpabit maxillam

Sade hon vänt: Välkommen du
spes mea sanitatis
Vin må vi dricka för sorger sju
de cornibus auratis
Lad hon mig så uti silkessång
carbunculis oppressum
Sov jag så sött som trött liten dräng
diei ad ingressum

If I got up and went in
progrediens ad illam
She would soon embrace me
pie palpabit maxillam.

She said sweetly: Welcome
spes mea sanitatis
We may drink wine for our seven sorrows
de cornibus auratis
Laid me so in the silken bed
carbunculis oppressum
I slept as sweet as a tired little servant
diei ad ingressum.

Two Traditional Songs

29 Den bergtagna

Och jungfrun hon skulle sig till vakestugan gå.
Men jag vet att sorgens dag är svår.
Så tog hon sin väg till höga berget blå,
ty hennes sinn i villovända var.

Hon klappade på bergets dörr med fingrarna små.
Men jag vet att sorgens dag är svår.
Statt upp du bergakung, drag låsen ifrån,
ty hennes sinn i villovända var.

30 Jag vet utav en jungfru

(finlandssvensk folkvisa)

Jag vet utav en jungfru så fager och så skön.
Hon är nu så fager, så viter som en snö.
Till henne står allan min begäran.

Int är jag någon jungfru, fast ni det tycker så.
Ty jag är lik den fågeln på böljorna de blå
som bygger sitt bo långt under isen.

Possessed

And the maiden was going to the wake.
But I know that mourning brings hard days.
She made her way to the high mountain blue
For her mind was confused.

She knocked on the mountain's door with her little hand.
But I know that mourning brings hard days.
Get up you mountain king, unlock the door,
For her mind is confused.

I Know About a Maiden

I know about a maiden so fair and so pretty.
She is so fair, as white as snow.
All my desire is for her.

I am not a maiden, though you think me so.
For I am like that bird upon the waves
That nests deep under the ice.

31 Följ oss sång

(Joel Rundt)

Människohjärtat, som sorgset klagar,
långtar att tröstas av ton och sång.
Fågeln i gröna sommarhagar
glädes och jublar dagen lång.
Sång, se till våra hjärtans nöd,
skänk oss din glädje, ditt ljus, din glöd.

Follow Us Song

Human heart that complains so sorrowfully,
Longs to be comforted by music and song.
The bird in the verdant summer meadow
Happily rejoices all day long.
Song, see to the needs of our heart.
Give us your joy, your light, your glow.

Hela oss med din ömma hand,
visa oss väg till ditt lyckoland.

Vandra med dem som gå allena,
vandra med dem som tillsammans gå.
Sjung för oss ännu i kvällen den sena,
följ oss, när natten mörknar blå.
Sjung med en sommarängs sakta sus,
sjung med en vårdags friska brus.
Hjärtats djupaste strängar berör,
tala, o sång, vår själ dig hör!

[32] Silmien laulu

(Yrjö Kaijäärvi)

Sanaton, laulava hetki!
Lauennut tahto ja nyrkki.
Silmies kuulto kuin taivas.
Sielusi vihreys koivun
sateesta kyyneltyneen.

Putoa, putoa, kyynel
silmästä silmään kovaan,
sada kuin aamun vihma
käsiin karkeaan multaan,
laula kuin sinestä kiuru
ilmaan laulutomaan,
huuhdo, kuin lämmin laine
rantaa verisen maan.

Silmies, silmies lauluun,
sylliisi siunaavaan
taistelun polttaman miehen tahto
on nukahtaa.

Heal us with your tender hand,
Show us the way to the land of bliss.

Accompany those who walk alone,
Accompany those who walk together.
Sing for us yet in the lateness of evening,
Follow us when the night darkens to blue.
Sing with the summer meadow's gentle sigh
Sing with the fresh noise of the day.
Touch the deepest strings of the heart
Speak, O song, our soul is listening.

Song of the Eyes

Wordless, singing moment!
Relaxed are the will and the fist.
Your eyes' radiance is heavenly.
Your soul's greenness is
Like the birch raining tears.

Fall, fall, tear,
Fall heavily from one eye to another,
Rain down like the drizzle of morning
Into the hands' rough earth,
Sing, as the lark sings of dawn
Into the songless air,
Wash the shore of the bloodstained country
Like a warm wave.

To the song of your eyes,
In your benevolent embrace,
The man exhausted by fighting
Wishes to sleep.

Recording data: 1995-11-11/12 at the Tapiola Concert Hall,
Finland

Recording engineer: Robert von Bahr
2 Neumann U 89 and 2 Neumann KM 130 microphones;
microphone amplifier by Didrik De Geer, Stockholm;
Postex D-20 DAT recorder

Producer: Robert von Bahr

Digital editing: Robert von Bahr

Cover text: © Fabian Dahlström 1996

English translation: Andrew Barnett

German translation: Julius Wender

French translation: Arlette Lemieux-Chené

Front cover photograph: Erik Bärlund

Photograph of Nils-Eric Fougestedt: Åbo Akademis
Bildsamlingar, Finland
Typesetting, lay-out: Kyllikki & Andrew Barnett,
Compact Design Ltd.
Colour origination: Studio 90 Ltd., Leeds, England

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.
If we have no representation in your country, please contact:
BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden
Tel.: +46 8 544 102 30 Fax: +46 8 544 102 40
info@bis.se www.bis.se

Astrid Riska

Nils-Eric Fougstedt

© & © 1995 & 1996, BIS Records AB

The Jubilate Choir would like to express its gratitude for help in realizing this project to:
Suomen Kulttuurirahasto
Oskar Ölunds Stiftelse
Waldemar von Frenckells Stiftelse

The Jubilate Choir / Astrid Riska